

Biografia

Juan de la Rubia, orgue

Nascut a València, l'organista Juan de la Rubia ha actuat als principals escenaris d'Espanya i Europa. Els darrers anys la seva activitat concertística ha estat incessant i l'ha dut a espais com les catedrals de Barcelona, Lleó, Sant Sebastià o Colònia, a més de l'Auditorio Nacional de Música a Madrid, Palau de la Música Catalana, Auditorio Alfredo Kraus de Las Palmas de Gran Canaria i Gewandhaus de Leipzig, on ha debutat aquest 2015. Actualment és professor a l'ESMUC (Escola Superior de Música de Catalunya) i organista de la basílica de la Sagrada Família de Barcelona.

Ha enregistrat, fins ara, set discos com a solista. El seu repertori abasta des de la música antiga fins a l'actualitat. El màxim reconeixement, però, li ha arribat en quatre àmbits: les interpretacions de Johann Sebastian Bach, les improvisacions, la música per a teclat del Renaixement i el Barroc espanyol, i les grans obres del Romanticisme (incloent-hi transcripcions d'obres de Wagner i Brahms, de qui ell mateix ha transcrit íntegrament la *Primera Simfonia*).

Obert a altres disciplines artístiques, De la Rubia col·labora amb personalitats destacades del món de la cultura, tot enregistrant per exemple la banda sonora del documental en 3D *La rosa de fuego* sobre Barcelona que prepara Manuel Huerga amb Mediapro; posant música a *Cobalto*, el darrer espectacle del coreògraf Nacho Duato amb la Compañía Nacional de Danza, i improvisant amb l'orgue sobre la pel·lícula *Faust*, de F. W. Murnau.

Aquest proper desembre tornarà a participar com a organista en el muntatge d'*El rei Lear* al Teatre Lliure, sota la direcció de Lluís Pasqual i amb Núria Espert com a protagonista. La seva agenda actualitzada es pot consultar al web personal www.juandelarubia.com i a les xarxes socials.

Format entre València, Barcelona, Berlín i Tolosa de Llenguadoc, entre els mestres que ha tingut hi ha el seu pare, i Ricardo Pitarch, Óscar Candendo, Wolfgang Seifen, Michel Bouvard i Montserrat Torrent. Igualment ha rebut classes magistrals de Daniel Roth, Bernhard Haas, Enrico Viccardi, Wolfgang Zerzer, Olivier Latry i Ton Koopman.

Troba'ns a:

www.palaumusica.cat

Amb la col·laboració de:

DIUMENGE, 1 DE NOVEMBRE DE 2015 – 18.00 h
Orgue al Palau Sala de Concerts

Juan de la Rubia

Concert de Halloween

Banda sonora i improvisacions sobre la pel·lícula projectada en directe *Nosferatu* (1922) de Friedrich Wilhelm Murnau (1888-1931).

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

Comentari

Gairebé oblidada als concerts en l'actualitat, la improvisació és una pràctica que es remunta a l'origen mateix de la música. Bach, Händel, Liszt i Chopin van guanyar bona part de la seva reputació gràcies a les improvisacions al teclat. Aquesta disciplina requereix un domini absolut de melodia, harmonia i ritme, de la mateixa manera que un orador necessita dominar lèxic i gramàtica per improvisar un discurs ben travat i efectiu.

Fins al segle xx era habitual improvisar durant les misses (fent durar la música tant com triguen els feligresos a combregar, per exemple), o bé en concerts. El cinema mut comporta una nova modalitat: l'acompanyament de pel·lícules en directe. Al llarg del segle, però, la improvisació va caient en desús entre els pianistes: el públic reclama espectacle sense tenir en compte la qualitat, de manera que aquest gènere s'empobreix progressivament. El musicòleg Robert Wangarmée parla d'una "apoteosi del mal gust" en les improvisacions pianístiques de finals del xix. En canvi, alguns organistes sí que han mantingut viu l'hàbit d'improvisar.

Darrere d'una bona improvisació hi ha un exercici musical, però també intel·lectual, en què és important l'habilitat de l'interpret per incloure referències a obres d'altres compositors, d'usar *leitmotifs* (melodies associades a un determinat personatge, objecte o concepte) o l'humor i la ironia. El resultat depèn també del moment vital de l'organista. L'agenda de De la Rubia ens revela que aquestes setmanes viu immers en Bach, Wagner, Duruflé, Fauré, Mendelssohn, Vivancos, Cabanilles, Cabezón, Pärt... Probablement hi hagi una mica d'ells en aquesta actuació.

En aquest concert, el públic es veurà recompensat tant si fa un esforç per detectar aquestes referències com si simplement es deixa portar per les imatges expressionistes de Murnau i l'acompanyament musical-. Es fa aquí més vàlida que mai aquella afirmació de Charles Rosen, per a qui "escoltar música, com entendre un llenguatge, no és una actitud passiva, sinó un acte d'imaginació creativa".

Pep Gorgori, musicòleg i periodista

Proper concert

Thomas Trotter, orgue

DIJOUS, 04.02.15 – 20.30 h
Sala de Concerts

Obres de Bach, Kagel, Moszkowski, Dove,
Schumann, Liszt i Bizet.

Nosferatu: l'ombra arriba al Palau

Nosferatu (1922) sorgeix de l'admiració que el seu director, Friedrich Wilhelm Murnau, sentia per *Dràcula*, la novel·la de Bram Stoker, i n'és la primera adaptació al cinema. El film es convertí immediatament en un gran èxit de públic, però la vídua de Bram Stoker va interposar una demanda per haver-lo rodat sense pagar drets d'autor. El 1923, la productora no només va haver d'aturar-ne l'exhibició, sinó també destruir-ne les còpies existents. Per sort, algunes es van salvar. Avui està considerada una de les obres mestres del cinema mut i de les que més han influït el gènere de terror.

Però, més enllà de la història, *Nosferatu* és imatge, és cinema, és estètica. Fidel als recursos de l'expressionisme cinematogràfic alemany, hi trobarem picats i contrapicats de càmera, un ús sempre subtil i ple d'intencionalitat de la gradació de la llum i de la presència de les ombres, amb una disposició dels elements de les escenes, inspirades en l'imaginari medieval del romanticisme, que alhora que provoquen la sensació d'opressió i amenaça, traspuen una elegància exquisida en la decadència formal que es vol mostrar. Tot hi està disposat per oferir elements d'informació a l'espectador, o per influir-lo en el seu estat d'ànim, des de la visió d'una porta tancada, avantsala de l'horror que intuïm, fins a l'ús de la boira per indicar-nos l'estat de confusió del protagonista.

Pel que fa a la música, recordem que el títol del film és *Nosferatu, eine Symphonie des Grauens* (Nosferatu, una simfonia de l'horror) i que la pel·lícula està dividida en cinc actes, amb ritmes i tensions diferents, a la manera d'una simfonia. Molts compositors s'han sentit atrets pel lirisme sinistre de la seva narrativa i l'exuberància romàntica continguda de la seva estètica. Des de la primera banda sonora de Hans Erdmann, hi ha més d'una dotzena de composicions d'acompanyament al film o que s'hi inspiren, tot destacant-ne, de les recents, la de James Bernard (1997) o la del gadità José María Sánchez Verdú (2003).

És el torn, ara, de Juan de la Rubia, després del seu treball excel·lent amb el Faust (1926), també de Murnau, i demostrar així que l'orgue és un instrument que encaixa de manera natural amb l'expressionisme cinematogràfic.

L'ombra de Nosferatu, insana, sinistra, ha fet un llarg recorregut des dels primers vells teatres on es va projectar, amb acompanyaments musicals precaris, fins a arribar al Palau. Sens dubte, la música d'orgue de Juan de la Rubia serà un fidel i eficaç assistent del comte Orlok en aquest viatge que avui farem als seus dominis, plens d'un ineludible horror, però també d'una irresistible bellesa.

Xavier Cazeneuve, musicògraf